

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΑ ΛΟΓΙΑ

ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

— Έγώ γράφω τὰ πράγματα ὅπως εἶνε στὴ ζωὴ, χωρὶς νὰ ἀλλάζω τίποτα, χωρὶς νὰ ζητήσω βοήθεια ἀπὸ τὴ φαντασία μου· δὲν κάνω φιλολογία μ' ἄλλους λόγους· δὲν παίρνω καμμίαν «θέσιν» νὰ ὑποστηρίξω οὔτε διδάσκω μὲ τρόπον οὔτε προπαγανδίζω ἰδίως. Ξερά, γυμνά, ἀληθινὰ ὅπως εἶνε...

Αὐτὰ μᾶς ἔλεγε κύριος τῶν γραμμάτων, γράφων τὰ ἔργα του καὶ σκοπεύων νὰ τὰ ἐκδώσῃ σὲ λίγο. Δὲν ἀλλάζουμε οὔτε λέξιν ἀπὸ τὰ λεγόμενά του, οὔτε τροποποιήσαμε τὴν φρασολογίαν του. Μ' ἄλλους λόγους ὁ ἀνθρώπος θέλει νὰ εἶνε ρεαλιστής—ὅπως λέγεται ἡ σχολή. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους οἱ συγγραφεῖς ἀποφεύγουν κάθε ποίησιν, κάθε λυρικήτητα, φθάνουν μέχρι σκληρότητος εἰς τὴν περιγραφὴν· δίδωχουν τὸν ρωμαντισμόν, ἀγνοοῦν τὴν δνειροπόλησιν· ἀγκαλιάζουν τὴ ζωὴ· τὴν ἀκολουθοῦν βήμα πρὸς βήμα. Εἰσέρχονται μέσα εἰς ὅλες τὰς λεπτομέρειας· ξεσκεπάζουν ὅλα τὰ πέπλα καὶ βλέπουν ἀπὸ κάτω τί συμβαίνει· διώχνουν τὸ ψεῦδος, τὴν προσποιήσιν καὶ φανερώ-νουν τὰ πάντα. Ἐχουν γράψει ἀριστουργήματα—ὀμιλοῦμεν γιὰ τοὺς ξένους. Ἐνας Ζολά μὲ τὸ κολοσσιαῖον θαυμαστὸν ἔργον του μᾶς παίρνει, μᾶς συναρπάζει, μᾶς κάμνει καὶ ἀηδιάζουμεν, καὶ φρίττομεν καὶ ἐνθουσιαζόμεθα καὶ ἀπογοητευόμεθα ἀπὸ τὸν ἀνθρώπον καὶ συχαινόμεθα τὸν ἑαυτὸν μας.

Εἶνε «μαίτρε» εἶνε θαυμασίοι εἰς τὰς περιγραφὰς τῶν κυρίως αὐτοῦ τοῦ εἶδους οἱ συγγραφεῖς ἔχουν τὸ ταλέντο τῆς περιγραφικότητος φύσεως, ζωῆς, κινήσεως, γεγονότων, συμβάντων ἀπὸ τὸ μεγαλύτερον ἕως ἐκεῖνα τὰ ὅποια διαφεύγουν μὲν ἡμᾶς τοὺς ἄλλους κοινούς ἀνθρώπους· ἀλλὰ αὐτοὶ γνωρίζουν καὶ τ' ἀρπάζουν καὶ τὰ αἰχμαλωτίζουν καὶ τὰ κάνουν δικὰ τῶν... πολλὰ δικὰ τῶν!

Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς ἔρχεται ἡ στιγμή νὰ τοὺς ἀπαντήσωμεν καὶ νὰ ἐξετάσωμεν τὰ πράγματα ὀλίγον γυμνά καὶ χωρὶς ἐνθουσιασμούς.

—Γράφω τὰ πράγματα ὅπως εἶνε!

Ἀλλὰ τοῦτο σημαίνει ἀκριβῶς ὅτι δὲν εἶσαι συγγραφεὺς κύριε! Πρῶτα-πρῶτα τὰ πράγματα στὴ ζωὴ γίνονται μὲ τέτοιον ἀσχημο τρόπο, μὲ τόσο παραλογισμόν, μὲ τέτοιαν ἀκαταστασίαν; Τόσα ἀπρόβλεπτα συμβαίνουν· τόσα πού δὲν τὰ περιμένουμε καὶ δὲν τὰ φανταζόμαστε, ἔρχονται καὶ μᾶς χτυποῦν ἀμείλικτα, ἢ μᾶς χροποιοῦν γιὰ μιὰ στιγμή ἢ μᾶς ξετινάζουν καὶ μᾶς πετοῦν σκουπίδια καὶ ἀπορρίμματα τῆς τύχης· τέτοια ἀταξία ὑπάρχει στὴ σειρά τῶν συμβαινόντων, ὥστε γελίωμαστε τίς περισσότερες φορές νομίζοντας καὶ λέγοντας ὅτι τὴ μάθαμε τὴ ζωὴ· τὴν κατέχουμε· τέτοια εἶνε· αὐτὴ εἶνε, καὶ εἴσαι πρέπει νὰ τὴ ζωγραφίσουμε.

Τὶ ἀτεχνή, τί κρύα, τί ἀσχημὴ καὶ στρεβλὴ εἰκόνα θὰ ἦταν μιὰ τέτοια ἀπεικόνισις τῆς ζωῆς, δὲν εἶχε κανεὶς γιὰ νὰ πεύσθῃ, παρὰ νὰ διαβάσῃ τὰ ἀπειρα βιβλία μὲ τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου. Ἐκεῖ λείπει ὁλότελα ἡ τέχνη. Κ' οἱ ἀνθρώποι αὐτοὶ δὲν ἤθελαν νὰ δείξουν τέχνην συγγραφικὴν. Ἐργάζοντο εἰς τὴν γὰρ γρά-φον. Ὁ ἀληθινὸς συγγραφεὺς γράφει, διότι μιὰ κρυφὴ δύναμις μεγάλ-

λη, ἀκράτητη, τὸν σπρώχνει μὲ ὁρμή. Εἶνε μιὰ ἀνάγκη ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν μπορεῖ νὰ ξεφύγῃ· καὶ νὰ θέλῃ δὲν μπορεῖ νὰ ἡσυχάσῃ.

Αὐτὸν τὸν συγγραφέα λοιπὸν ἐξετάζουμεν, καὶ βρίσκουμε πόσον ἀπατάται νὰ νομίζῃ καὶ νὰ λέγῃ, ὅτι ἐπειδὴ εἶνε ρεαλιστής ἀντιγράφει πιστὰ τὴν ζωὴν, καὶ δὲν κάνει ποίησιν καὶ δὲν κάνει φιλο-λογίαν, καὶ δὲν ἔχει ἰδεολογίαν, ἢ ὁποία τὸν κρα-τεῖ σκλάβον καὶ δὲν παρασύρεται ἀπὸ τὸν ρω-μαντισμόν, καὶ δὲν δραματίζεται καὶ δὲν δημι-ουργεῖ τέλος πάντων κόσμους φανταστικούς, καὶ γεγονότα φανταστικά καὶ συμβάντα καὶ γεγονότα καὶ πράξεις ὅπως τὰς θέλει νὰ γίνουν αὐτὸς καὶ ὅχι ὅπως ἡ ζωὴ τὴς δημιουργεῖ.

Τὸ κολοσσιαῖον ἔργον ἐνός Ζολά· ἡ θαυμασία μελέτη ἐνός Μπαλζάκ—ἱστοριογράφου τῆς ζωῆς—τί θὰ ἦταν ἂν μᾶς παρουσίαζαν ἀλληλουχίαν γεγονότων ὅπως συμβαίνουν στὴν πραγματικὴ μί-ζεση καθημερινῇ ζωῇ μας. Ἄς μὴν ἀπατώμεθα. Μία μεγάλη πνοὴ ἔπνευσε· μία δημιουργία ἐγένε· ἄρπαξε πιθανότατα πρόσκαιρες καὶ στιγμιαίες ἐντυπώσεις, κομμάτια ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ σκόρ-πια, ἀσύνδετα, χωρὶς εἰρμόν, χωρὶς συνέχειαν καὶ ἀλληλουχίαν καὶ λογικὴν καμμίαν, παρὰ τὴν πα-ράλογον λογικὴν τῆς ζωῆς.

Ἀνθρώποι βεβαίως καὶ αὐτοὶ εἶχαν τὰς ἐντυ-πώσεις τῶν καὶ τὰς εἰκόνας τῶν ἀπ' αὐτὴν τὴν ζωὴν, ἀφοῦ μέσα εἰς αὐτὴν ἔζησαν. Ἀλλὰ ἦλθε ὁ ἀληθινὸς δημιουργός, ἡ ἔμπνευσις καὶ ἡ φαν-τασία καὶ ἔπλασεν, ἐδημιούργησεν, ἐγέννησεν ἐκ τοῦ μηδενὸς πολλὰς φορές, πράγματα, γεγονότα, συμβάντα, τὰ ὅποια, προσέξατε—δὲν γίνονται καὶ δὲν συμβαίνουν εἰς τὴν ζωὴν. Ἐδημιούργησε τὴν ἰδικήν τῆς τὴν ζωὴν πῶς ἔπρεπε νὰ εἶναι, καὶ τί θὰ συνέβαινε τότε. Ὅσο κι' ἂν λέγεται

ρεαλισμός, πιστὴ ἀπεικόνισις, ζωγραφιές, φωτο-γραφία, ἀντίτυπον... δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο κα-αὐτό, παρὰ ὅ,τι εἶνε πάντοτε τὸ ἀληθινὸ μεγάλο δημιουργήμα τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τῆς φαντασίας. Ὅλα εἶνε ρωμαντισμός καὶ χωρὶς νὰ θέλουν καὶ χωρὶς νὰ τὸ παραδέχονται αὐτοὶ οἱ ἴδιοι οἱ συγ-γραφεῖς τῶν. Καὶ δὲν μπορεῖ νὰ εἶνε ἄλλο. Ἡ φαντασία καὶ ἡ ἔμπνευσις δὲν συμβιβάζεται πολὺ· πολὺ μὲ τὴν πραγματικότητα καὶ δημιουργεῖ τὰ πράγματα ὅπως αὐτὴ ἐπιθυμεῖ νὰ εἶνε. Πολλοὶ λέγουν ὅτι εἶνε τὸ ψεῦδος. Ὑπάρχουν ἄλλοι οἱ ὅποιοι παραδέχονται ὅτι αὐτὴ μπορεῖ νὰ εἶνε ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια. Ὅπως δὴ ποτε ρεαλισμός εἰς ἔργον τέχνης μεγάλης καὶ δυνατῆς δὲν θὰ πῇ τίποτα.

ΛΑΥΡΑΣ

ΑΠ' Ο,ΤΙ ΔΙΑΒΑΖΩ

Τὸ αἰσθητικὸ κοίταγμα (contemplation) καὶ ἡ αἰσθητικὴ ἀπόλαυσις.

Ὅπως συμβαίνει μὲ τὰ περισσότερα φιλοσοφι-κά θέματα εἰς τοὺς πολυσυζητούμενους εἶναι καὶ τὸ φι-λοσοφικὸ ἐρώτημα —Τί εἶναι αἰσθητικὴ; Ποιὰ εἶναι ἡ οὐσία τῆς; Καὶ τί τὴν διακρίνει τὴν αἰ-σθητικὴ ἀπόλαυσιν ἀπὸ τὴν αἰσθησιακὴν, ἀπὸ τὴ δια-νοητικὴν, ἀπὸ τὴν ἠθικὴν, ἀπὸ τὴ θρησκευτικὴν;

Γιὰ νὰ ἐξετασθῇ τὸ κύριο—αὐτὸ πρόβλημα τῆς αἰσθητικῆς πρέπει πρωτύτερα νὰ δοθῇ μιὰ ἱκα-νοποιητικὴ λύσις στὸ πρόβλημα τῆς μεθόδου, πού θ' ἀκολουθήσῃ αὐτὸς πού θὰ τὸ καταπισθῇ. Θ' ἀναλύσῃ, δηλαδή, ψυχολογικὰ τὸ δημιουργό—τε-χνίτην; ἢ τὸ θεατὴ (contemplateur);

Ὁ δημιουργός—τεχνίτης, ὅμως, εἶνε φαινόμενο πολὺ σπάνιον κατὰ τὸν κ. V. Basch. τοῦ ὁποίου θὰ παρακολουθήσωμεν μιὰ φωτεινὴ μελέτη γιὰ τὸ κύριο αὐτὸ πρόβλημα τῆς αἰσθητικῆς, καὶ μέχρις ἐνός σημείου ὁ τεχνίτης εἶναι ἕνα τέρας, ἐπειδὴ πραγματικὰ δὲ ζεῖ παρὰ γιὰ νὰ δημιουργῇ. Εἶνε λοιπὸν δύσκολο νὰ διεισ-δύσῃ ὁ ἐρευνητής εἰς τὴν ἀρχικὴ πηγὴ τῆς δημιουρ-γίας τὴν τρισαβὴ καὶ τὴν ἀγνωστὴ ἀκόμα καὶ στὸν ἴδιον τὸ δημιουργό.

Ἀντίθετα φανερόνεται συχνὰ καθαρὸ στοὺς ἄλ-λους ἀνθρώπους τὸ αἰ-σθητικὸ φαινόμενο, ἀφοῦ καὶ οἱ πῶς ἀμόρφωτοι νιώ-θουν κάποτε τὴν αἰσθη-τικὴ συγκίνησιν εἴτε βλέ-ποντας μιὰ τιποτένια χρω-μολιθογραφία, εἴτε πα-ρακολουθώντας μιὰ πορ-νογραφικὴν ὀπερέτα, εἴτε μιὰ κινηματογραφικὴν ἀ-στυνομικὴν ταινίαν. Εἶνε, λοιπὸν, εὐκόλως ὅς ἐμᾶς πού εἴμαστε θεαταὶ ν' ἀ-ναπαραστήσωμεν μέσα μας ἕνα αἰσθητικὸ φαινό-μα καὶ νὰ τ' ἀναλύσωμε μὲ τὴν μέθοδον τῆς ἐνδο-σκοπήσεως. Δὲν ἔχομε πα-ρὰ νὰ κοιτάξωμε κάποιον πίνακα, ἢ νὰ διαβάσωμε στίχους, ἢ ν' ἀκούσωμε ἕνα κομμάτι μουσικῆς.

Γιὰ τοῦτο εἶνε προτι-μότερο νὰ μελετηθῇ τὸ αἰσθητικὸ πρόβλημα ἀνα-λύοντας ψυχολογικὰ τὸ θεατὴ (contemplateur) πού ταυτοχρόνως εἶναι καὶ ἕνας αἰσθητικὸς ἡδονισ-τής.

Ἄλλως τε καὶ ὁ ὁποῖος δὴ ποτε τεχνίτης στὴν ἀρ-χὴ εἶνε καὶ ὁ ἴδιος ἕνας θεατὴς καὶ μαζὶ καὶ ἕνας αἰσθητικὸς ἡδονιστής.

Βέβαια τὴν ἀκολουθεῖ τὴ δημιουργία ἢ καλλι-τεχνικὴ σκεψί, μὰ προη-γούνται τῆς δημιουργίας τὸ αἰσθητικὸ κοίταγμα (contemplation) καὶ ἡ αἰσθητικὴ ἀπόλαυσις. Κι'

ΒΙΛΛΕΜ ΒΑΝ ΝΤΕ ΒΕΛΝΤΕ (Νεώτερος).—«Ἡ κανονία». [Rijksmuseum "Amsterdam"]

Οἱ δύο Βίλλεμ Βαν ντε Βέλντε, πατὴρ καὶ υἱὸς ἦσαν ναυτικοί. Ἀφοῦ διεκρίθησαν εἰς τὴν Ὀλλανδίαν ὡς θαλασσογράφοι ἦλθον εἰς τὸ Λονδίνον καὶ τὸ 1674 ὁ νεώτερος ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Κάρολον Β' ἐπιχορήγησιν 200 λι-ρών. Ἡ παραγωγικότης του, ἢ το καταπληκτικὴ· ἐντός δύο ἐτῶν 1675—1680 λέγεται ὅτι ἐξέθεσε πρὸς πώλησιν 8.000 ἔργων.— Πολλοὶ τῶν πινάκων του παριστῶν ναυμαχίας μεταξὺ τοῦ Ἀγγλικοῦ καὶ Ὀλλανδικοῦ στόλου. Ἡ Κανονία εἶνε ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων του.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

ΠΑΛΙΟΙ ΡΕΜΒΑΣΜΟΙ

Ω, εὐὸν καλύβα πὸν πονεῖς, μῖας ἐμορφῆς ἀλαργινῆς
ἀπομεινάρει μοναχὸ κι' ἀποσταμένο θρόνομα,
πόσο θλιμμένα σὲ κοιτῶ, ὡς μὲς στὸ νοῦ μου στο-
πῶς κάποι' ἔσπερα πρὸς σὲ μόνος τὰργό μου βῆμα!
[χαστῶ
Εἶτανε κάποιο δειλινό, κι' ἀπ' τῇ καρδιά μου ἐν
[ἀλγεινῷ
τραγοῦδι ἀνέβαινε ψηλὰ πρὸς τοῦ φωτός τὰ χάη.
"Ἦμουν σκυφτός γιὰ μιὰ στιγμή κι' ὅλο τὸ σῶμα
[μου λυγμοί
ταράζαν πὸν τὸ τοῖχό σου ἔκαναν ν' ἀντηχῇ...
Μ' ἦρε στερνὰ ἡ βουβὴ νυχτιά καὶ μὲ μιὰ λύπησι
[πλατιά
σαβάνωσεν ὅλη τὴ γῆ, μαζὶ καὶ μέ, ἄχ, κ' ἐμένα
μοῦ φερν' ἐπίμονα στὸ νοῦ ἐνὸς ὄνειρου μακρυνοῦ
τὴν πλάνη, γὰ μ' ἀποζητᾷ στήν ἐρημιὰ σου, δῖμένα...
"Ω, εὐὸν καλύβα πὸν πονεῖς, καθὼς κ' ἐγώ, καθὼς
[κανείς
ἀπ' τὰ γιορβόρι τὸ ψυχρό, ἀπ' τοῦρανοῦ τὸ κλάμμα,
μοιάσεις, — καὶ δὲν τὸ λές, — πικρὴ, μὲ τὴ καρδιά
[μου τὴ νεκρὴ
μοιάσεις, — καὶ δὲν τὸ λές, — πικρὴ, μὲ τὴ καρδιά
[μου ἀντάμα...
GRECO (Ι.Δ.Φ)

ΤΙ ΚΙ' ἈΝ ΤΑ ΡΟΔΑ...

Τί κι' ἂν τὰ ρόδ' ἀνθίζουσιν καὶ μ' ἐνδοιὲς μεθοῖνε;
— κι' αὐτὰ στὸ τρελοπέραςμα κάποιον βορσιᾶ, θὰ
[σβύσουν!
τί κι' ἂν τὰ γοργοσύνησφα στοὺς οὐρανοὺς κυλοῦνε;
— κι' αὐτὰ τὸ μοιρολόϊ τους κάποια νυχτιά θὰ χύσουν!
Τί κι' ἂν τὰ φύλλα δλόχλωρα στὸ πράσινο εἶν' ντυ-
[μένα;
— κι' αὐτὰ μέσ' στὸ χινόπωρο νεκρὰ θέν' ἀπομένουν!
— κι' ἂν τὰ δρόνια δλόχαρα ψάλλουνε λιγωμένα;
— κι' αὐτὰ σὴ βαρυχειμωνιά φωνεῖς ἄλλοθ' ἀπὸ στήνουν!
"Αχ, τί κι' ἂν ἡ ἀγάπη μου, ὡς πρὶν, δὲ μ' ἀγαπάει
κ' ἡ βρόση τῶν θακνῶν μου ἀνῶφελα σταλάζει;
— θάρθῃ καιρὸς πὸν ἡ ἴδια αὐτὴ γιὰ κάποιον θὰ
[σκορπᾷ
τῆς σκένης τὰ ξερόφυλλα μ' ἀνείπατο μαράζι...
GRECO (Ι.Δ.Φ)

ΒΑΣΙΛΕΜΑ

"Ἡ μέρα ἀργὰ βασίλευε!.. Ψηλὰ βαθὺ ἔνα φῶς,
στοῦ. ἔρημον κάστρον τοὺς γκρεμοὺς σιγοσβυνόταν,
σὺν κάποιες δόξες μακρινές... καιροὺς παληούς...
νὰ ὄνειρευόταν...
... Καὶ κάτου τὸ λιμάνι ἀθόρυβο.. ἄτρεμο!
βάρκες δετῆς, κατάρτια ξεχασμένα...
κάποια λευκὰ σπιτάκια ἐστὶ στὸ ἀκρόγιο...
— περιστρεφάκια ἀποσταμένα...
Κι' ὅλα μέσ' στὰ νερά: ἀπαλὰ κι' ἀτάραχτα,
ὄνειρο: ἡ ξαστεριά, θαῦμα: ἡ γαλήνη,
πέτρα βαθειά: ἔνα φῶς: πανὶ παρόβαρκας,
λίγος καπνὸς πὸν στέκει καὶ δὲ σβύνει...
"Ὡ τί ἡσυχὴ ζωὴ!.. χαρὰ στὰ μάτια μας...
... κάποια φωνὴ παρὰ, βαρὺ ἔνα βῆμα
στοῦ ἀκρόγιαλου τὸ δρόμο... ἔνα τραγούδιμα...
μὲ τὸ ἀλαφρὸ ψιθύρισμα ἀπ' τὸ κύμα...
Κ' οἱ γλάροι ἀπ' τὴ χαρὰ τρελλοὶ κι' ἀκράτητοι
στὸ φῶς πετοῦσαν, γέρον, φτερουγίζαν,
χαμῆλωναν καὶ χαίδευαν τὴ θάλασσαν,
καὶ τὴ λευκὴ τους χάρι... καθρεφτίζαν.
— Ψυχὴ πικρὴ... καὶ σὺ, ὡς οἱ γλάροι χάρηκες
ἔτσι ἀλαφριά, κ' ἔτσι τρελλή, ὡς ἐκεῖνοι,
δίχως μιὰ σκέψιν ἀνήσυχην, ἀξεδιόλητη,
τὸ φῶς... τὴν ξαστεριά... καὶ τὴ γαλήνη.
Μονοβάσια, Καλοκαίρι 1926. PIT...ΣΟΣ

ΑΥΓΗ

Λάμπει γλυκεῖα ἐπρόβαλεν ἀπ' τὸ βουνὸ ἡ αὐγούλα
Καὶ τ' ἀπαλὸ τὸ χᾶδι τῆς σκορπᾷ κάθε καὶ μὲ.
Μέσ' στοῦ φωτός τὸ γλυκασμό, τὴν τρυφερὴν προσοῦλα
Μιᾶς μέρας νέας πῶρχεται μαζὶ μὲ τὸν παλμὸ
Ζωῆς ἀγέραςτης, γλυκειᾶς, κάποιον καινούριο πόθο
Μέσα μου πάλι νοιώθω.
Κι' ἂν μὲς σὴς νύχτας τὸ βαθύ, τ' ἀπέραντο σκοτάδι
Σκέλεθρο ἔαμον πύθησα χίλιες φορὲς, νεκρό.
Ὅμως τὸ φῶς πὲς μου γελᾷ, στὸ λόφο, στὸ λειβάδι
Νέα ζωὴ καὶ δύναμι σὰ γάργαρο νερό
Μέσ' στήν ψυχὴν ἀτίμητο σταλάζει πάλι τώρα
Στὴν τρυφερὴ τὴν ὥρα. ΣΣ.ΜΣ

Ω ΠΩΣ ΝΑ ΣΕ ΞΕΧΑΣΩ

"Ὡ πῶς νὰ σὲ γελᾶσω!... ὅλα γιὰ σέαντες
μὲς στὸ φτωχὸ σπιτόκι μας μιλοῦνε,
κι' ὅλο γιὰ σένα οἱ ἄνεμοι, τὰ κύματα,
ἔξω θρηνοῦνε...
... Θαμπὸ καὶ κρύο τὸ σούρουπο τὰ πρόγματα
χαίδευσεν, πὸν ἀπ' τὸ χᾶδι σου ἔχουν πάρει;
μιὰ τρυφεράδα ἀχνή, κι' ἀπὸ τὴ χάρι σου,
μιὰ τέτοια χάρι!...
... Τὰ σιωπηλὰ πλουμουζία: σὶτὸ σπιτάκι μας
τὸ ταπεινὸ στολίδι του καὶ μόνον
τὸ τραπεζάκι... στάνθογνάλι πὸν ἔγειραν
— δὲς μὲ τί πόνο...
... Καὶ μάδησαν τὰ λίγα τὰ γιορλουλούδα,
πὸν τὸ χλωμὸ χεράκι σου εἶχε μᾶσει,
— θυμαῖσαι... στὸ στερνόν μας τὸν περίπατο
πέρα στὰ δάση...
— Τρίζει ἔξω ὁ ἀγέρας τρίζει σὴν σκαλίτσα μας...
— μήπως τὸ πάτημά σου εἶναι γλυκεῖα μου;
... πῶς τρέμει μου ἡ ψυχὴ, ἡ καρδιά πῶς λαχταρᾷ...
— κι' ὡ πῶς νὰ τὸ πιστέψω;... — εἶσαι μακρὰ μου.
«Στὸ παλὸν μας σπῖτι» PIT...ΣΟΣ

ΤΟ ΠΑΛΗΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Παλὸν τραγοῦδι, μέσα μου παληὸς ἀνασκαλεύεις
Καὶ μούσες, καὶ πόθους, κι' ὄνειρα, καὶ κόσμους μακρυνούς.
Παλὸν τραγοῦδι, μέσα μου τί θέλεις, τί γυροῦεις;...
"Ανήμερος κι' ἀνίκανος, γὰ νὰ σὲ διώξῃ ὁ νοῦς...
Παλὸν τραγοῦδι σᾶκουσα, σὴς ἀνοιξῆς μιὰ νύχτα,
Καθὼς τὸ μισοσκότιδο συντροφεμένο μὲ
Τὰ οὐρλιάσματα κάποιον σκυλιό, πὸν κολασμέν' ἄλγχα,
Καὶ μὲ τὸ φῶς τῶν ἀστεριῶν πὸν ἀγνάντεναν ἐμεῖ,
Χύνονταν μέσ' στήν κάμαραν ἀπὸ τὰ παραθύρια...
— Καὶ γύρω μὸν ἀργοσάλευαν, φαντάσματα, στοιχειά—
Καὶ τὰ δῖωξες ἐπὶ παλὸν τραγοῦδι μου, τὰ μύρια
Τὰ ἱσκιώματα, καὶ θέριες μέσ' μου, ἐπὶ, φωτιά...
"Ὡ λόγια ἐσὶς βαθύλαλα, κι' ἀπλᾶ, κι' ἀρμονισμένα
Μὲ τοὺς παλμούς τοὺς μυστικὸς αἰσθαντικῆς καρδίας
"Ὡ λόγια ἐσὶς, πὸν ὅσο παληά, τόσο νεογεννημένα
Καθὼς τὰ πλάνα ὄνειρα, κάθε βαρεῖας νυχτιάς,
"Ὡ λόγια ἐσὶς τοῦ τραγουδιοῦ, τῆς νύχτας τὴ γαλήνη
Τὴν κάνετε μιὰ μουσική, κ' ἐμένα τὴν ψυχὴ
Φτερουγιστὰ τὴ φέρνετε σὴς θύμησης τὴν κορὴν
Καὶ σὲ θαυμάμακα ὄνειρα, ὡ λόγια, πῶς ταχύν...
"Αθήνα 22 τοῦ Μᾶη 1927 ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

Α. ΚΑΜΠΑΝΕΛ.—"Ἡ Γέννησις τῆς Ἀφροδίτης"

[Λουξεμβούργον-Παρίσι]

"Ὁ Καμπανέλ ἐγεννήθη τὸ 1823 ἐν Μονπελιέ. Ἐθεωρεῖτο ὁ ἀριστὸς ζωγράφος τῆς ἐποχῆς, καὶ ὡς προσωπογράφος ἦτο ὁ εὐνοούμενος τῆς κοινωνίας χάρις εἰς τὸ ρόδιον ἔργο,
τὰ λεπτὰ χεῖρα καὶ τὰ μεγάλα μάτια, μὲ τὰ ὁποῖα ἐπρόκειτο τοὺς παρ' αὐτοῦ ζωγραφισμένους. Ἀριστοτέλειμα του εἶνε ἡ «Γέννησις τῆς Ἀφροδίτης»."